

Política de reducció de danys

Com es pot respondre des de la lògica del sistema a una enorme pèrdua de credibilitat i a un gran augment de la desconfiança envers totes les institucions? ¿I quan es pot fer, si resulta que les eleccions europees han mostrat un afebliment espectacular dels grans partits del sistema i d'aquí pocs mesos cal encarar consulta a Catalunya, unes eleccions municipals i unes generals que poden canviar dràsticament els equilibris construïts en la Transició? ¿Es pot esperar que un jutge, a Palma, acabi en pocs dies de reblar el clau? De ben segur que tots aquests elements són sobre la taula des de fa mesos i han fet que ara es precipitessin les coses. Tenen pressa per canviar coses per així poder seguir mantenint posicions de poder i salvaguardar interessos, i comencen pel graó que és més fàcil de canviar, que més aparença de renovació pot generar i que, de fet, no modifica res del que és essencial. Es tracta, ben bé, d'un exemple del que es coneix, en altres contextos, com a "política de reducció de danys".

El relleu fa temps que es prepara, i segurament hi han estat implicats els dos grans partits, els caps dels poders legislatiu i judicial i els grans interessos econòmics i mediàtics. Ara la maquinària es posarà en marxa amb molta rapidesa per assegurar cobertura informativa i aconseguir que l'interregne sigui com més curt millor per evitar maldecaps sobre legitimitats. Però entenc que hi ha massa elements sobre la taula per fer veure que el tema és una simple qüestió de tràmit o una senzilla operació de cicle natural (els joves substitueixen la

gent gran). De fet, en el discurs en què el rei anunciava la seva abdicació s'ha volgut connectar la legitimitat històrica de la monarquia fent referència al seu pare, el comte de Barcelona, saltant per sobre de la decisió del *caudillo* Francisco Franco de nomenar-lo successor seu el 1969 i posant en relleu que el nou monarca, Felip VI, serà una baula més de la cadena dinàstica. Però les coses no són tan senzilles. De fet, la legitimitat monàrquica, si existís, hauria acabat en les eleccions del 14 d'abril de 1931. I el que es va fer a la Transició va ser incorporar l'opció monàrquica dins del referèndum de la Constitució de 1979, cosa que evitava plantejar obertament el tema de la forma d'estat. El que potser era raonable

JOAN SUBIRATS

PROF. DE CIÈNCIA POLÍTICA, IGOP-UAB

**Tenen
pressa per
canviar
coses i així
poder
mantenir
posicions
de poder**

aleshores, donades les circumstàncies, no té per què ser-ho avui. I més quan està en qüestió el conjunt del sistema polític construït en la Transició.

Penso que estem davant d'un problema greu de legitimitat. És evident que la llei orgànica que s'està fent a corre-cuita s'aprovarà de manera claríssima a les Corts –ja que, per si no n'hi havia prou amb la majoria absoluta del PP, el PSOE ja ha anunciat que hi donarà suport–, cosa que demostrarà un cop més la funció sistèmica dels dos grans partits (una funció que el mateix Rubalcaba, en anunciar la seva dimissió el dilluns 26 de maig, va admetre que està clarament en crisi). Des d'aquest punt de vista, es compleix la legalitat, i aquest serà el

principal argument que sentirem. L'exigència de referèndum d'una gran part de les forces polítiques d'esquerra, que reivindiquen el dret a decidir en aquesta qüestió, parteix d'aquest dèficit democràtic original i de la sensació que el canvi només és cosmètic. Cal, però, que siguin tingudes en compte i debates obertament, ja que, si no es fa així, la distància entre institucions polítiques i dinàmiques socials pot créixer.

Al mateix temps, cal ser conscients que aquest canvi de cara del cap d'estat no implica que es resolguin els temes de fons que estan plantejats. M'ha semblat detectar unes diferències gens menyspreables entre el discurs de Rajoy, que assegurava que l'abdicació no qüestionava la maduresa i la fortalesa del sistema democràtic espanyol, i el discurs del rei, que admetia que calen transformacions i reformes per encarar els reptes del futur. I aquí hi ha el tema clau del qual potser són conscients a la Zarzuela. Si la legitimitat del nou monarca no s'aconsegueix a les urnes, aleshores s'haurà d'aconseguir, com va fer el seu pare els primers anys, demostrant que té capacitat d'animar canvis més de fons en el sistema polític. Les seves funcions constitucionals són migrades, però tots sabem que la seva capacitat d'influència, si la vol fer servir, pot ser més gran del que està escrit. No sembla fàcil, ja que probablement no hi gaires intencions de fer una mena de *reset* democràtic. El que sembla que tenim al davant és més aviat una nova versió del que es deia a *Il gattopardo*: "*Se vogliamo che tutto rimanga com'è, bisogna che tutto cambi*".

DANI CARDONA / REUTERS